Сшиток 11

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

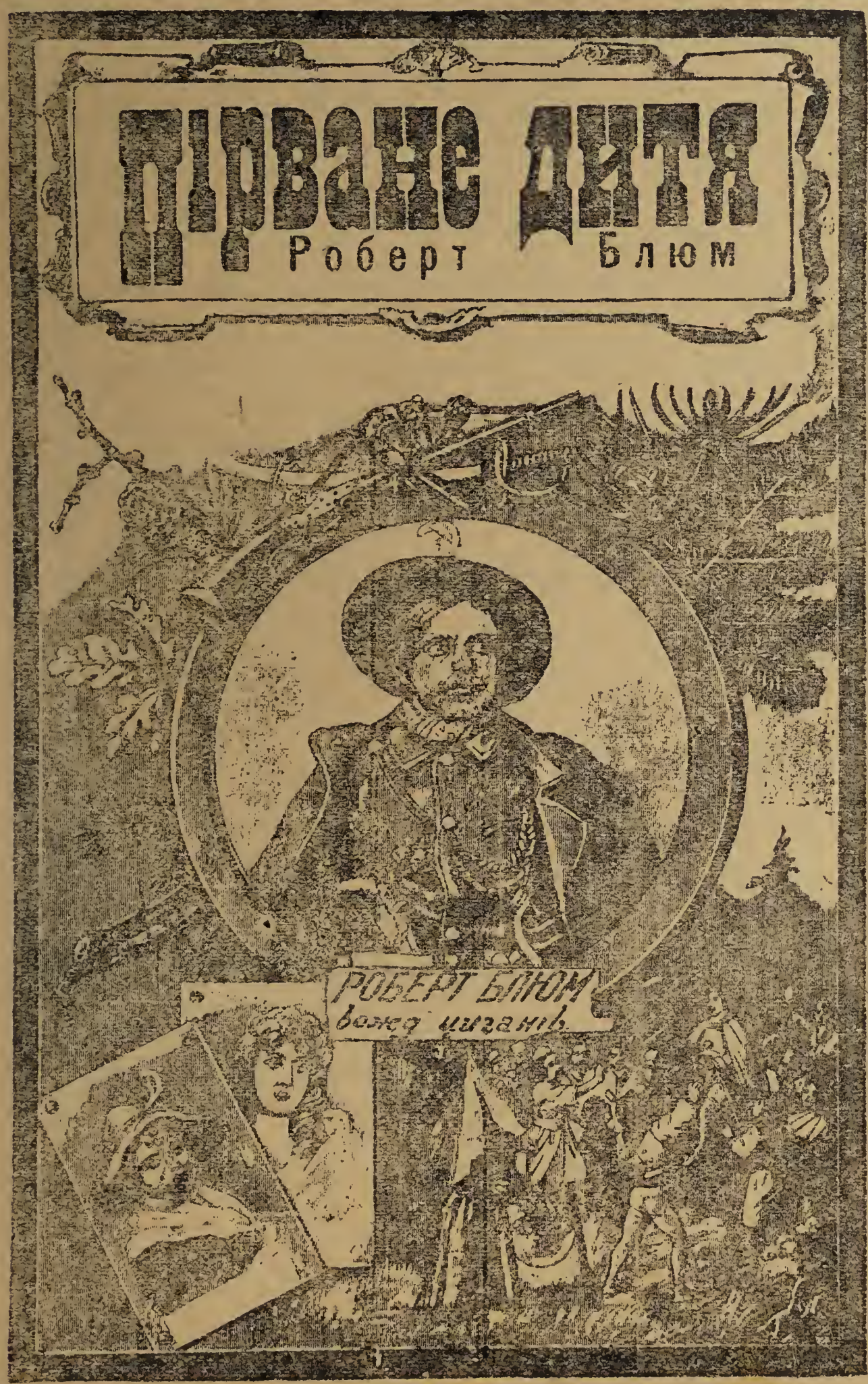

Ільона почула що сили її опускають... Турок майже пожирав її своїми очима.

До ґардероби увійшла, щоб перебути там час до слідуючого виступу. Скорим рухом скинула із себе загортку, котру закинув її на плечі слуга, коли злізла з коня, і в трикотах станула перед зеркалом — освітлена ярко лямпою. Зеркало відбило в цілости її струнку поставу. Хвилю вдивляла ся в свою відбитку, а тоді отворила на боці лежачу скриночку та виймила звідтам ріжні тоалетні прибори, як ось: зелізко до кучеравленя волося, пудр, фарбку і др. річи.

Барон стояв без руху і приглядав ся її; дивне якесь почуванє запирало йому прямо віддих, здавало ся йому, що се не донна Долєтті, але якась друга жінка стоїть перед ним. Артистка тимчасом сіла перед зеркалом, запалила спіритусову лямпочку, певно на се щоб покучеравити волосє, але все то робила механічно, немов несвідомо, так гейби її думки були чим другим заняті. Нагло Редерн здрігнувсь, донна почала півголосом говорити:

— Ах, — колиб же я знала, що стало ся з Ільоною!

Слова сї він чув зовсїм виразно. Серце почало сильнїйше товчи ся. Може так, забувши ся, зрадить йому свою тайну, вимовить правдиве своє імя? Дрожачи з нетерпячки вихилив ся з поза котари, щоб не прогавити нї одного слова.

— Куди се заведе мене — шепотїла дальше Долєтті — не маю вже спокійної хвилї і не зазнаю спокою, доки не дізнаю ся чи вони жиє ще. Мій Боже — промовила здрігнувшись — колиб так ненарочно вона натрафила на мій слїд...

Урвала нараз, а Редерн побачив, що лице її захмарило ся. Єлена, попробувавши зелїзко, хотїла якраз здіймити перуку, щоб упорядкувати розбурхане волосє — коли се, поглянувши в зеркало, рука її затремтїла і впала долїв. Її очи розширили ся з великого перестраху — погляд свій впялила в шкло а лице її побіліло. Що се стало ся так нагло? Чому так нараз змінила ся?

Одубілим поглядом вдивила ся в одно місце в зеркалї. Кров застигла її в жилах — Боже — чи се може привид розбурханої уяви? Колїна її сильно дрожали — хотїла кричати, кликати о поміч — однак не могла, щось стискало її за горло. Чи се бути може, що бачила в зеркалї? Зза портієри дивилось двоє злющих очий...

Чи мавби се бути злочинець — убійник? Хоче її тут напасти?

Всесильний Боже — вона не може навіть кликати о поміч, вона безборонна, не може й рушити ся з місця. Зимний піт виступив на чоло. Темно зробило ся її в очах. Нараз вернула її давна сила, і в найбільшій трівозї вона не стратила свідомости — се-ж в гру входило її житє, все що має! Поки ще стоячий за котарою міг зрозуміти її намір, Єлена сягнула рукою до лежачої з боку скриночки. Зараз в хвилю потім Редерн побачив якийсь блискучий предмет в її руках — нагло відвернула ся — гук — потім страшний крик за котарою і Редерн зранений впав на землю.

— Підляко — се тобі заплата!

Відгук вистрілу і крик почули люди, хотіли вбічи до середини, але двері ґардероби були замкнені.

Єлена чула стукане і кликане — скоро підійшла до дверий і втворила — а тоді вбігло до середини двох блїдих і застрашених послугачів.

Побачили блїду женщину з димлячим ще револьвером.

Очима впялилась в портієру, за якою лежав ранений. Люди в одну мить зрозуміли положенє, підбігли до котари і відсунули її, а тоді Єлена зі страхом пізнала викривлене болем лице Редерна.

Дикий крик вихопив ся з її уст — посунулась кілька ступінів вперед — Боже милосерний, що вона зробила?

— Він — се він був? Не убійник, анї який злодій? Вдивила ся перестрашена, не будучи в силї зрозуміти всього.

Зрозуміла! Тепер нагадала собі той памятний вечір, коли Редерн гнав ся за нею, видно хотів відкрити її тайну і тому також закрав ся в ґардеробу. Як же тепер жалувала, що стрілила. Тремтячи з трівоги впала на крісло і в німій розпуці глядїла на раненого.

Куля поцїлила його в рамя; стогнав з болю, а коли слуги піднесли його, він стогнучи знова повалив ся на землю. Звільна Єлена охолола з першого враженя і приступаючи до людий, всунула кождому золотого в руку, кажучи:

— Ради Бога — не говоріть про се нікому — поста-

райтес о повозку та відвезіть того пана до його помешканя.

Редерн підняв болїсний погляд, в якому пробивалась просьба та нїмий докір, а Єлена мимоволї мусїла відвернути своє лице.

— Ах, Боже — кликала в розпуцї — що-ж я зробила! Я думала, що се злодїй закрав ся, як же могла я припускати, що...

Спинилась і дрощ пройшов її тїлом. В той час дав ся чути голос дзвінка, покликуючий її на арену. О, Боже, — все мінило ся її перед очима, була немов задурманена зі страху, а тут мала виконувати дуже небезпечні штуки на свойому кони — вона відчувала, мов би то якась зимна рука стискала її за горло. Немов крізь густу сїтку бачила, як один із слуг, що спровадив повозку до бічного входу, тепер повернув і при помочи другого підняв поручника з підлоги і в двійку винесли його на руках на двір.

Бачила, як ранений відвернув голову і благаючим поглядом дивив ся за ньою.

Сльози тиснули ся її до очий; забула про обиду, яку спричинив її своєю нахабністю — відчула його біль її рукою заданий, хотїла промовити до нього якесь добре слово розради, але в мить за тим гнїв взяв верх.

Пригадала собі, що колиб була не заглянула його в зеркалї — то здіймила би була перуку з голови і сим зрадила себе, а тодї...

З гнївом відвернула ся — пропало враз милосердє для раненого, котрого саме тодї виносили з ґардероби, а барон, що очима повними жалю й любови глядїв за ньою, запримітив сей наглий поворот гнїву.

Тільки що двері заперто, вернув її давний супокій, а коли за хвилю всміхнена появила ся на цирковій аренї і кланяючись поздоровляла зібраних гостий — нїхто не був би в силї пізнати, яка буря тільки що пересунулась понад ньою, та що ся рука, міцно стискаюча поводи коня, тільки що перед хвилею револьвером грозила людському житю.

Донна Марія Долєтті їздила сьогодня надзвичайно. Вельми небезпечну продукцію свою виконувала тепер з такою зручністю і супокоєм, що публика кілька разів

викликувала її — а додати треба, що виступ її ніколи не був тяжшим, як того вечера.

Мов мертвець бліда по виставі увійшла непевним ходом до ґардероби і майже обезсилена впала на крісло.

— — — — — — — — — — — —

Тимчасом барона відвезено до його помешканя і при допомозі слуги розібрано і положено в ліжко. Покликано лікаря, котрий заявив, що на щастє куля не потороцила кістки, а рана по витягненю кулї скоро загоїть ся.

Другої днини скрізь по місті знали про нещасний випадок поручника, котрий опісля зложив полковникови писемну заяву, що немав з ніким двобою, а руку зранив тільки через необережність.

Але межи офіцирами кружили ріжні поголоски про випадок Редерна — найбільше послуху мала поговірка про нахабність поручника супроти донни Марії Делетті, якої заздрісний коханок стрілив до нього з револьвера і друге ще — однак правди ніхто не доміркував ся.

Редерн терпів не лиш тілесно, але також духово. Рану вважав почасти як кару за свою нахабність, а найбільше мучило його се, що він і не відкрив нїщо нового і зразив собі артистку і запалив її гнївом. Вона гнїваєть ся на нього, може й погорджує ним — і се було для нього тягаром тяжким до знесеня.

Але рана і терпіня не охолодили пристрасти до артистки — противно, вона в його очах здобула ще більше поваги і він бажав, колиб се тільки було можливим, просити її о прощенє і виразити її свою любов.

Четвертої днини, коли горячка його лишила, написав до ньої листа, де просив о вибаченє, висловив свою любов і просив о взаїмність. Коли се зробив, стало йому дуже легко на серцю — може дійсно його лист порушить її і вона дасть йому прихильну відповідь, а тоді — тоді буде найщасливійшим з поміж людий! З горячковою нетерпячкою ждав на відповідь. Другої днини отримав такого листа:

Пане бароне!

Ви мене тяжко обидили — але провину свою Ви відкупили щирими словами листа — не гніваю ся на Вас і надію ся, а то й бажаю, щоб з того, що зайшло, Ви взяли собі пересто-

рогу і ніколи більше не стежили за мною, бо се Вам добра не принесе.

Розумію, що пропозиція Ваша має на цїли винагородити мене за Вашу провину, за таку я її бодай вважаю — але на жаль... не можу її приняти. Коли є правдою, що любите мене, коли схочете дати доказ сього, пане бароне, то не старайте ся ніколи йти в перехресть моїм стежкам!

Марія Долетті.

Барон поблїд і впав на подушку, на його лице виступив вираз розпуки — не надїяв ся такої відповіди.

За хвилю однак блиснули його очи гнївним упором.

— А однакоїж — однак не трачу надії! — сказав крізь стиснені зуби — хто вона є — тайну сю мушу пізнати і — відкрити!

РОЗДІЛ XXXVIII.

ЗА ПІЗНО.

На всходї, з поза гір, звільна підносить ся в гору огнисте кружало сонця — настає днина.

В обозї починаєть ся житє. Блюм пробудив ся скоро, радістю розбурхані нерви не дають йому супокою, виганяють на вільний воздух, у ліс.

Перед шатром Ільони здержав ся — чи має її розбудити? Нї, нї, нехай ще спочиває, буде ждав аж вона сама пробудить ся. Занятий так думками, пускаєть ся дальше в ліс. Як легко, як свобідно дихає бальзамічними випарами смеречок. Він веселий, так легко йому на серцю — він же віднайшов загублене щастє! Сьогодня пустить ся з улюбленою дївчиною дальше в світ — яке чудовогарне житє перед ним втвираєть ся! Струнка його постава пнеть ся ще в гору, широка грудь роздимаєть ся від глубокого віддиху, а в очах іскрить ся радість. Буде працював для ньої від раня до пізної ночі, вона не зазнає коло нього нї журби, нї недостатків, буде сама щасливою і він з ньою.

Довгий час ходив так задуманий по лїсї — потім однак непереможна туга тягне його до ньої, до Ільони, хоче її побачити, поцїлувати і поглянути в її чарівні темно-голубі очи.

Вернув до обозу і пішов зараз до шатра Ільони, але поки ще дійшов, приступила до нього якась женщина і спитала:

— Чи не стрінули ви де дївчини? Мусїла дуже вчасно встати і піти в лїс, — коли я проходила сюди, вхід до шатра був відкритий!

Блюм видивив ся на жінку, не розуміючи її слів. Опісля спитав:

Про кого говорите? Чей же не про Ільону?

— Як раз про ту дївчину, що ви її звільнили... і...

Блюм вже не ждав кінця, а мов божевільний скочив до шатра.

Хвилю стояв немов громом поражений. Шалена трівога його обняла і зараз підбіг до жінки, що мала сторожити коло Ільони, а тепер сидїла у внутрі шатра, снїдаючи.

— Говоріть — де вона, де Ільона? — кликнув.

Женщина видивилась трівожно на нього, наполохав бо її божевільний вогонь в його очах. Коли йому все ще не відповідала, вхопив її так сильно за рамя, що вона аж крикнула з болю.

— Говоріть, де вона! Чи не бачили її коли виходила з шатра?

Циганка скоро підняла ся.

— Нї, нї — відповіла — коли я пробудила ся, то не побачила вже дївчини, леговиско її було пусте. Я здивувала ся сама, що вона так вчасно встала.

Блюм заточив ся з криком. Страшна трівога показала ся в його очах — нова втрата Ільони відводила його від розуму. Немов божевільний вибіг з шатра. Приступив до циганів і розповів їм, що нїгде не може знайти Ільони.

Першим здогадом його був князь, лиш він, а нїхто другий міг увести Ільону. Ся думка помішала йому все в голові. Майже не розумів того, що говорили до нього цигани, ходив по обозї, випитував всїх і шукав скрізь, будучи в надії, що чейже десь відшукає Ільону.

Ґорґо, коли побачив Роберта так дуже блїдого, на-

полохав ся дуже. Блюм розповів кількома словами, що стало ся і який його здогад.

— Але-ж яким чином дістав ся князь ночию до обоза — сказав недовірчиво — чей був би його хто запримітив.

— А однак — відповів Блюм — все одно як се він зробив, але ніхто другий не міг її увести. Ходи Ґорґо — мусимо зараз вибрати ся в дорогу. Мушу бути певний — хоч би мені прийшло ся й убити кого, мушу дізнати ся, чи він її в друге забрав!

І не заждавши, ані не глянувши чи товариш йде за ним, вернув ся в обоз; в кілька хвилин вже осідлав коня, а за ним також Ґорґо і оба пігнали кіньми в сторону княжої вілї. В часї їзди Блюм нїщо не говорив — за скоро впав з небес щастя! Перед годиною ще мріяв про золоту будучність, а тепер почував себе ще більш нещасливим, як в той час, коли передом йому пірвано любу дївчину — тепер ще прибив його самий загадочний спосіб!

Коли, після кількох годин їзди, прибули до села, недалеко княжої вілї, післали сільського хлопця до Пепа, щоб попросив його прийти до них. Після пів години явив ся між ними княжий слуга, від котрого дізнали ся, що князь, після того, як знайдено його звязаним і відведено до кімнати, ще звідтам не виходив а тимсамим не міг приложити своєї руки до пірваня Ільони.

Ось і тяжка для них до розвязаня загадка! Хто-ж, крім князя, міг би мати який інтерес у викрадженю Ільони? Блюм був в розпуці. Де-ж мав її шукати тепер?.. Вернули знова в обоз, де їх засипано зі всїх сторін питанями. Блюм був гейби не при собі — не відповідав на питаня, але впав в траву і так лежав, підперши голову руками.

Не було сумнїву, що її силою звідси виведено, бо-ж добровільно була-б його не опустила. Зітхнув тяжко. Колиб хоч мав яку вказівку, де би її шукати, щоб не блукати по бездорожах.

Цигани поволи порозходили ся і оставили його одинцем тільки з його розпукою — а навіть Ґорґо не мав відваги тепер йому входити в дорогу. — Стара Уша саме в той час переходила межи шатрами і здалека не запримітила його в траві; аж коли переходила попри нього, перестрашила ся і скоро скрутила в бік. — Двоє

циганських дітий, граючись, наближили ся до нього. Не доглянувши зразу, сіли в траву зараз коло нього — а опісля з зацікавленем видивились на нього.

— Він плаче? — спитала менша з дівчаток. Друга заперечила головою.

— Ні, Туня, він тільки сумний, бо забрали йому гарну білу дівчину!

Блюм, почувши ті слова, мимоволї підняв голову — і глядів на дівчатка. Бачив, що менша почала ся крутити несупокійно, а опісля шепотом промовила до сестри:

— Уша і той злий чужий чоловік забрали білу дівчину . . .

Перестрашене дівча скрикнуло не докінчивши того, що мало сказати, бо Блюм, блідий мов мертвець, зірвав ся нагло і станув коло дівчати.

— Що говориш, дитинко — про якого то чужого чоловіка ти згадала?

Дівчинка почала в голос плакати; дуже бояла ся його страшних очий і вся тремтячи вхопила ся руки сестри. Блюм дрожав цілий з нетерплячки і обуреня. Бувби вхопив дитину і тряс, щоб з ньої щось добути, але дівчинка розплакала ся і ніяк було її наклонити до говореня. Через декілька хвиль проговорював до ньої лагідно і просив — але надармо.

— Хто є Уша? — спитав скоро звернувшись до старшої дівчинки..

— Ось вона там! — відповіла мала, вказавши рукою на циганку, що сиділа подальше троха в траві, але не кажіть її нічого про Туню, бо нас битиме! — додала боязливо дівчинка.

Блюм не дослухав вже послідних слів. Скочив нагло до старої. Лице його змінилось не до пізнаня. Уша, побачивши його таким перед собою, зірвала ся, а він схопив її за рамя.

— Кажи сейчас, куди ти завела білу дівчину, бо . . .

— Справедливий Боже — крикнула стара наполохана і мало що не впала на землю, та Блюм її сильно підняв в гору.

— Говори правду стара, коли тобі житє миле! — крикнув скаженілим голосом.

— Чого хочете від мене? — просилась Уша. — Пустіть мене, що я вам зробила, чи одуріли ви?

— Правду хочу знати, бабо, правду — що ти зробила з Ільоною, хто був той незнакомий, що був твоїм спільником — говори, бо вдушу тебе тут на місци!

Стара Уша побіліла. Очи її зі страху мало на верх не вилізли... Звідки він дізнав ся про се, хто зрадив її?

Мимрила устами, хотіла говорити — але тільки жалісні згуки добували ся звідтам. Блюм не міг вже спинити своєї мести. Трівога та злість з ума його зводили. Зараз же пізнав по застрашеному лици старої, що її сумлінє не дуже то чисте, і се ввело його в ще більшу лють.

Нагло вхопив її за рамена і почав нею трясти на всї боки так, що мало душі з нього не витряс.

— Чи заговориш, бабо? Куди-ж ти її завела? Ради Бога, говори, а то кости твої рознесу, коли не признаєш ся!

Крик сей а дальше йойканя Уші розбурхали цїлий обоз і зі всїх сторін почали ся збігати цигани.

— Ратуйте, на поміч! — кричала вже стара. — Він хоче мене вбити!

Блюм аж зубами скреготав зі злости. Побачив, що стара числить на поміч своїх і не хоче признати ся.

— Гадюко — ти знаєш, де є дївчина, ти увела Ільону! Признай ся і скажи, де вона! Не пущу тебе доки не дізнаю ся, що стало ся із нею!

— Ратуйте, ратуйте! — кричала стара, коли Блюм вдруге стряснув нею — бачите, що він хоче мене вбити!

Зібрані заметушили ся.

— Пустїть стару — з гнївом хтось крикнув — що хочете від неї, не маєте на кого поривати ся та на стару бабу?!

Та Блюм не слухав того, а в безмірному гнїву підняв стиснений пястук — але поки ще вспів спустити його на голову циганки, вже один з циганів відтрутив його взад. Зі всїх сторін відозвали ся грізні вигуки. Мущини підсували ся до нього, щоб відтягнути від старої.

— Не маєте права бити старої! Нї, нї — як він важить ся її дотикати, вона належить до нас, а він тут зайда, яким правом він важить ся її бити!

Се ще більше розлютило Блюма. Мов божевільний розтручував циганів, щоб добити ся знова до Уші.

Мущини запинили йому дорогу — почала ся бійка на кулаки.

— Геть, геть — кричав Блюм — пустіть мене до ньої, вона мусить мені сказати правду, хочу знати де є Ільона!

На нїщо здали ся вговорюваня, не помогла й Ґорґова просьба — Блюм і слухати не хотів того.

Змінений не до пізнаня на лици тиснув ся дальше до старої, а доглянувши переполох на її лици, ще більше бурив ся.

Засліплений гнївом добув ножа і з ним кинув ся на стару. В ту-ж саму хвилю наспів ватажок циганів і зібрані перед ним зараз розступили ся.

Він зразу пізнав небезпеку, яка грозила Уші і ставши перед Робертом, кликнув приказуючим голосом:

— Стань, Блюм — хочеш бути вбійником? Так відплачуєш ся нам за гостину? Пориваєш ся на стару, безборонну женщину? Що зробила тобі стара Уша?

На звук голосу старця, Блюм опустив піднесене рамя і звернув ся до нього.

— Нехай відповість менї! — кликнув. Біла дївчина пропала сьогодня ранком, а стара знає про се!

— Хто тобі сказав, що вона знає про те?

— Дїти говорили, що вона з якимсь незнакомим вивела кудись Ільону!

Серед зібраних пронїс ся дивний згук. Кілька рук підняло ся грізно в гору.

— Дїточі базїканя! — понесло ся з межи циганів.

— Се не є ще достаточною причиною, щоб бити Ушу та грозити її смертю!

Тепер стара відьма з криком і плачем впала старцеви в ноги.

— Я невинна, ратуйте мене — не знаю нїщо про білу дївчину, ось щоб я з сього місця не встала! Він хоче мене вбити, він здурів — яким чином, я бідна жінка зможу оборонити ся перед ним?

— Стара бреше, не хоче признати ся до того, що викрала дївчину — крикнув розбішений Блюм, стараючись знова, протиснути до циганки.

І ще раз пронїс ся грізний згук. Кількох циганів схопило його а другі погрожували пястуками.

Положенє з кождою хвилею ставало поважнїйше. Пізнав се старець.

— Піднеси ся, ми станемо в твоїй обороні, ніщо злого тобі не станеть ся! — сказав до старої, а опісля, звернувшись до Роберта, промовив поважно:

— Остав її в супокою, Блюм — адже ти чув, що вона ніщо не знає про дівчину.

А ви, розійдіть ся! — приказав циганам, котрі, хоч не радо, послухали його.

Стара Уша бігла як можливо скорше з того місця, з чортячим усміхом на поморщеному лици, затираючи костисті руки.

Роберт блідий люто глядів за ньою. Ні слова, ні присяга старої не переконали його — він був певний, що дівчатко сказало правду.

Приступив звільна до нього старець.

— Нерозважно поступив ти зі старою — сказав. — Як ти міг послухати діточого базїканя і на підставі того обвиняти стару женщину.

— Чи думаєш, що її вірю тому, що на колїнах перед тобою присягала? — промовив Блюм, гірко всміхнувшись. — Але оставмо се — дізнаюсь я правди і горе її, коли дізнаю ся, що вона...

Старець положив йому руку на рамени.

— Нічого не дізнаєш ся, мій сину — перервав йому. — Коли вона дійсно тут в чому винна, то напевно не признаєть ся до сього — можеш бути певним. А силою, як вже ти бачив, нічого не докажеш. Коли не схоче сказати, то не скаже!

А ще не забувай, що всї стоять по її стороні! Сьогодня менї ще вдало ся запобічи злому, але чи послухають мене в друге — не знаю, а коли ще їх розізлиш, то легко впадеш в нещастє. Колиб в тебе були докази, що Уша тут провинила ся, тоді ніхто не станув би в її обороні — але так — ніщо не порадиш. Можу тобі тільки порадити, щоб ти не бурив супокою в нашому обозї!

Блюм ніщо не відповів — але гнів бурив ся в ньому. Бачив, що не остає йому ніщо другого, як оставити все, коли не хоче порушити супроти себе всїх циганів.

Старець сягнув в кишеню і подав молодцеви кілька срібняків.

— Бажаю тобі добра, Блюм — сказав — раджу тобі

і твойому другоми оставити обоз.

Стара Уша є дуже мстлива; знаю, що вона тепер старатиметь ся відплатити тобі за сьогоднішній день, що не много труду її забере, бо наші зле настроєні супроти тебе. Зійди її з дороги, я не хотів би, щоб межи нами прийшло до спорів, і тому...

— Мушу йти геть? — перебив йому Блюм зі злобною насмішкою. — Не потреба мені сього говорити — після того, що нині зайшло, я-б не був в силї з вами остати хочби одну днину довше. Також гроші, що держите в руцї, задержіть собі, не можу їх від вас приняти!

— Але-ж ти нічого не маєш! Чейже ти самий мені сказав, що все тобі забрали в замку.

— Дійсно, але не можу взяти їх від вас! — промовив похмуро Блюм. — Передом ви сказали, що я не відвдячив ся вам за гостину — але се, що ви мені дали, ніколи не переважить того, що ви мені взяли і ніколи вам не забуду того, чому я пішов від вас.

Се сказавши, відвернув ся і пішов до Ґорґа, що недалеко ожидав його.

— Ходи Ґорґо — підемо звідси! — сказав до нього, а молодий циган кивнув головою, так мов самий того бажав. Задумані і мовчаливі оставили циганський обоз і звільна подали ся до поблизького лїса. Але на скраю лїса Блюм ще раз відвернув ся, з ненавистю глянув в сторону обоза і погрозив затисненим пястуком.

— Горе вам всім — муркотів — коли та стара дійсно мачала свою руку в сю справу. Сьогодня я мусів оставити її без кари — але, як лиш переконаю ся, що вона збрехала — тоді страшно пімщу ся на вас!

Мовчки, затиснувши зуби з гніву, він пішов за своїм другом і оба з серцем повним жалю й суму пустили ся дальше в світ шукати Ільону.

Вже зо три годині йшли досить скорим ходом, коли остаточно здержали ся й положили ся при дорозї, щоб випочати. Блюм був в розпуцї а Ґорґо надармо старав ся його потїшити.

Тепер, коли якраз радили ся, в котру сторону піти, Ґорґо скрикнув і вказав рукою на двох мущин, що розмавляючи переходили дорогою. Тепер і Блюм пізнав

одного із них — був то Ільґо, син старої Уші. Йому нагло блиснула думка і він зірвав ся, немов з'електризований.

— Мусимо крадьком піти за ними — промовив шепотом до Ґорґа і оба пішли осторожно в певній віддалі за ними. Блюм слідив їх дуже уважно — вони йшли в напрямі до міста.

Може з чверть години дороги до міста, стояв самітний заїздний дім, з червоних цегол збудований і тому „червоним домом" званий.

Був знаний далеко й широко, й часто відвідували його ріжні люди, особливо тому, що звідси було дуже догідне получене з пристанею, віддаленою о яких дві години дороги.

До того „червоного дому" звернув Ільґо зі своїм товаришем. Перед самим домом товариш Ільґа попращав ся із ним. Блюм і Ґорґо пішли за Ільґом в надії, що вдасть ся їм довідати ся дещо від нього про незнакомого, котрого Ґорґо якось був доглянув коло Уші: тої самої ночі, коли приїхали до обоза з Ільоною.

Увійшли до „червоного дому" так, що Ільґо їх не запримітив. Кликнули сейчас хазяйку і старали ся у неї дечого дізнати про незнакомого. Говірлива хазяйка розказала, що той то мущина дійсно мешкав у неї через три дні, але сьогодня вибрав ся до пристані, бо мав намір виїхати до Царгороду кораблем, що мав нині звідси виїхати.

На питанє Роберта, чи бачила кого в його товаристві, відповіла, що не було із ним нікого, крім молодого цигана, що віднїс йому пакунок до пристані.

При чарці вина нараджували ся приятелі, що їм тепер робити і чи не добре булоб їм зловити Ільґа і від нього дізнати ся дечого. Але оставили сю думку.

Коли Уша нїщо не сказала, то певно й хлопець не зрадить нїщо. Рішили натомісць сейчас вибратись до пристані, де надіяли ся застати незнакомого поки ще відпливе до Царгороду. Але дві години дороги — се досить далеко ще. Могли поїхати повозкою, та що з того, коли Блюм не мав ніяких гроший, а в Ґорґа ще десь-то залишилось лиш кілька срібняків.

На заплату повозки сих гроший не виставало, то-ж треба було йти пішки.

Блюм стягнув брови, а Ґорґо пошкробав ся в голову.

— Чи застану ще корабель в пристані, чи не відпливе заки дійду туди? — думав Блюм. Але на що здасть ся міркуванє... треба вибиратись в дорогу.

Коли виходили з гостинниці, наткнули ся на Ільґа, що аж затряс ся з перестраху побачивши їх, видно доміркував ся в якій цїли сюди прибули, але отряснувшись з першого враженя, вложив руки в кишенї і глядів на них з глумливою насмішкою.

Блюм затиснув пястуки. Лице його налялось кровю, а Ґорґови лиш з трудом вдало ся його заспокоїти, щоб не поступив з хлопцем так, як з його матїрю. Пішли отже дальше, а Блюм кинувши на молодого цигана грізний погляд, промуркотів:

— Пожди, собако, поговоримо ще з собою. Дістанеш свою заплату, коли й твоя рука в тому була!

Сумно споглядаючи перед себе, йшов тепер скоро вперед. Але хоч як скоро йшли оба, то все здавало ся йому, що то ще за повільно й хотїв мати крила, щоб перелетїти відділяючу його просторонь від пристанї.

Остаточно прибули до цїли. Тремтячи всїм тїлом біг Роберт поперед свойого приятеля до пристанї. Розглянув несупокійним оком проходжуючих ся по березї людий — та не добачив там нї незнакомого, нї Ільони. Приступив отже до одного з моряків і спитав його, чи не бачив такого то чоловіка, якого вигляд описав оскілько міг точно, з молодою, білявою дївчиною. Ільону описав зовсїм точно, а на-при-кінцї оповіданя очи моряка заяснїли.

— Так, так, знаю вже про кого думаєте! Молоду дївчину бачив я не дуже то добре, видно була дуже хора, бо той пан, що ви згадували, приказав її занести на корабель овиту старанно накривалом і зараз положити на ліжко в каютї.

— Ходїм на корабель — се найвисший час, коли хочемо їх знайти! — кликнув скоро Блюм. — Де стоїть корабель, що має від'їхати до Царгороду?

— Корабель? До Царгороду? Та-ж він відплив перед годиною.

Страшний крик поніс ся з грудий Роберта. Руки його затиснули ся ціпко з безсильного гніву, а очи кидали грізні блискавки.

— Відплив — відплив! — кликав в розпуці — так сей падлюка знова забрав нам її. Ґорґо, Ґорґо — чи небо й пекло сприсяглись проти мене?

— Коли відходить другий корабель до Царгороду?

— Доперва за вісім днів.

Блюм немов прибитий тою вісткою, опер ся об поруче моста і з розпукою вдивив ся в чорні морські филї. Навіть не чув того, що говорив до нього Ґорґо.

— Що-ж тепер? — Ільона від'їхала — за вісім днів доперва зможе поспішити за ньою. Що-ж вони зроблять тут тепер без гроший?

Здурію хиба! — промовив крізь затиснені зуби. — Одну годину вчаснійше, а булиб ми зловили драба і відобрали йому здобич. Тепер все пропало!

РОЗДІЛ XXXIX.

НЕСПОДІВАНА СТРІЧА.

Ґраф Солмсберґ був від якогось часу в дуже лихім гуморі.

Численні крадежі в його домі допроваджували його до шаленого гніву; він кождого підозрівав й добачував злодія в кождому, хто входив до його хати.

Відправив вже двох слугів, не маючи зовсім ніяких певних причин до того, то-ж вся прислуга тремтіла тепер перед напрасністю свого пана.

Один лиш чоловік був в силї розігнати хмари з його чола, а се — Леопольд Волдінґ, що знав все щось веселого розповісти й котрого дотепи мали стільки природної краси, що ґраф Солмсберґ рад-не-рад мусів сміяти ся й тому почував ся дуже добре в присутности будучого тестя.

Зате для Асти товариство Волдінґа було дуже прикрим. В особі старого злодія було щось затаєно хитрого,

що її все відбирало супокій. На велике здивоване ґрафа вже в короткому часі після прибутя Волдінґа почала заговорювати про подорож.

Вона, що дотепер все зволїкала з виїздом, забажала нараз виїхати із ним, щоб тільки бути подальше від того влїзливця. Солмсберґ, розуміє́сь, з радістю повитав її бажанє, бо тепер дуже рідко коли мав нагоду бути сам-на-сам зі своєю любою — тому то деколи присутність старого майора справляла йому прикрість.

Сейчас почав лагодити ся до подорожі, бо хотїв бодай на якийсь час втечи від всяких домашних турбот.

Старий майор мусїв тепер перенести ся до замку, що видно не справляло йому прикрости, бо таки зараз, на велике здивоване ґрафа, перенїс ся туди та урядив ся там вигідно.

Так рішили виїхати зараз другої днини. І чим близше наближала ся година виїзду, тим більш нещасливою почувала ся Аста.

Все ще думала, що мусить ся стати якесь чудо, що мало-б її звільнити від ненависних вузлів — в душі у неї прокинула ся надія, що Олекса чейже мусить вернути, але — прийшов день виїзду, а її горяче бажанє не здійснило ся.

Красавиця була близькою розпуки. Знала про те, що ґраф в породожі схоче звінчати ся з нею, а як передтим її одиноким бажанєм було зістати ґрафинею Солмсберґ, так від хвилї, коли побачила Олексу, нїщо для неї не могло бути прикрійше як гадка про те подруже.

Тепер в її серцю розгорілась ще більша любов до нього, чим колись, і вона радо була-б вирікла ся богацтв і всяких почестий, що їх зазнавала при боцї ґрафа, коби лиш змогла віднайти давного свого любка.

Відчувала, що петля, яку сама собі заложила на шию, тепер стягне ся і не буде вже виходу для неї.

Цїлу ніч перед виїздом перебула безсонно. Була розгорячкована та несупокійна. Кілька разів приходило її на думку, щоб покинути все, втїкати в світ та шукати Олексу — але зараз же з тихим, стрівоженим криком закрила лице своє в долонях — побачила. бо перед собою злобно всміхнене лице Волдінґа і почула його грізні слова:

— Памятай, не зломи даного слова — моя пімста все

досягнула-б тебе, бо я ні на одну хвилину не спинив би ся, щоб виявити твою тайну й погубити тебе!

В безнадійній розпуці заломила руки — мусить піддати ся — Волдінґ не пустить своєї жертви.

Другої днини, перед самим від'їздом, шукала нагоди, щоб розговорити ся із ним так в чотири очи. Скинула маску із свойого лиця і глянула на нього лискучими від гніву очима.

— Не можу вже довше знести такої комедії — ще є час, пане Волдінґ, пустіть мене, дозвольте мені втечи, а дам вам все, що тільки маю.

Старий комедіянт засміяв ся злобно.

— Але-ж Асто, що се знова за дивачна думка! Найвисший час, щоб ви виїхали в світ, тут ви щораз то більш нервовою стаєте!

А відтак, глянувши на Асту, промовив таким голосом, що на самий згук кров стяла ся в її жилах:

— Лиш без всяких дурниць, Асто, раджу се вам задля вас самих. Ви повинні дякувати Богу за се щастє, а коли ви самі не маєте на стільки розуму, щоб се зрозуміти, то мені приходить ся вас присилувати до того. А не забувайте, що мусите мене слухати, не дозволю вам себе ошукати — ви-ж знаєте Волдінґа і знаєте також, що він має вас зовсім у своїх руках!

Бліда мов мертвець відвернула ся від нього. Коли за хвилю увійшов ґраф до кімнати, вона мало що не крикнула з обуреня і не здерла з усміхненого лиця старого обманця маску, поза котрою вовк в овечій скірі скривав свою жажду. Але в ту саму майже хвилину заїхала перед поріг повозка, а Волдінґ з вишуканою театральною чутливістю попращав Асту.

— Бувай здорова, люба доню — говорив зворушеним голосом — сумно буде мені без тебе, але мені ходить передовсім о твоє щастє.

Аста тільки з великим трудом здавила в собі крик скаженілої ненависти, що тиснув ся її на уста — з обридженєм відтрутила від себе старого обманця, за що той прошив її скаженіло грізним поглядом. Ґраф Солмсберг в той час розмавляв з одним із слуг, то й не добачив того, що зайшло. Попращав ся сердечно з майором, а

наказавши слугам повинувати ся всім приказам старого пана, підвів Асту до повозки.

Сївши на мягкому сидженю повозки, Аста вітхнула свобіднійше — анї разу не глянула на старого майора, що ще рукою її пращав.

Коли повозка від'їхала, зразу змінило ся лице Волдінґа — воно викривило ся глумливо, а він, дивлячись за від'їзджаючими, муркотів злобно:

—Ха, ха, ха, щасливої подорожі вам обоїм! Здивуєтесь не мало, коли вернете, зладжу вам гарну несподіванку! Слава Богу, тепер бодай не потребую силуватись з удаванем і можу зажити, як менї подобаєть ся!

Вернувши на гору, звільна повів поглядом по богатій обстанові салї, до якої увійшов; оком знатока переглядав дорогоцінні предмети — опісля затер з радости руки.

— Тепер, Волдінґ, належить користати з часу! Тепер маємо вільне поле, пічнуть ся наші жнива!

Підчас, коли Волдінґ перешукував замок за здобичею, Аста з ґрафом їхали на зелїзничий дворець. Виглядала дуже змученою та вичерпаною, житє напоїло її невисказаною відразою до того, що її гепер ще ждало. Ґраф добачив в ньої се пригноблене, але вважав що його причиною є розлука із батьком, тому ще більше старав ся її у всьому догоджувати, щоб розігнати хмарки, що повисли над її чолом.

Скоро помчав поїзд із ними на полудень. Солмсберґ бажав показати її найкрасшу частину світа, а при тій нагоді й звінчати ся із ньою.

Подорож дійсно зробила гарне вражінє на Асту і вирвала її з болїсної задуми. На її щастє все мали якесь товариство і вона не мусїла бути сама із ґрафом!

Прибувши до Швайцарії, рішили випочати кілька днів над женевським озером.

Всї готелї були переповнені, тому були дуже вдоволені, коли знайшли приміщенє на якийсь час в якомусь порядному домови.

Веселе житє, вид що раз то нових лиць розважили троха Асту й ґраф запримітив, що Аста своєю красою, звертає на себе загальну увагу.

Одного вечера, оставивши ґрафа в сальоні, де він з другими мущинами забавляв ся грою в карти, вона вийшла немов то для прохолоди на балькон, звідки то розкрив ся під її ногами предкрасний вид на озеро.

Було скрізь тихо — супокійно. Сперши голову на руку, мрійливими очима гляділа на чудову природу і дивна річ — болїсне почуванє обняло ту звичайно так у всьому вираховану женщину. Прийшла її на думку її мати — вулична співачка. І вона гонила за щастєм і вона старала ся його зловити, а як нагороду поставила свою красу... І що-ж здобула?... Не осягнула нїщо більше, крім нужди та ганьби! Аста зложила на грудях тремтячі руки. Який конець її чекає?... Тепер була вона в самому розцвітї свойого житя і вона також красу свою поставила в заміну і вже вскорі дістане ґрафську корону за се. Вона лїпше користала з часу і нагоди, як її мати, була від ньої більше вираховаою, а однак — тут тихе, болїсне зітхненє добуло ся з її грудий — почувала ся так нещасною, так опущеною, що з повним вдоволенєм віддалаб ґрафську корону за щастє правдивої любови.

Що її з житя в богацтві, котре ґраф її давав? Серце її не вдоволяло ся тим — бо чим же був мертвий блеск дорогоцїнностий в порівнаню до одної години раюваня в обнятях Олеся!...

Підняла ся — з туги до того щастя витягнула рамена перед себе. Чи Волдінґ правду казав? Чи Олекса справдї опустив її, обманив? Ах, коби то хто міг дати її відповідь на се питанє... Пробудила ся з задуми, коли перед входовими дверми задержала ся повозка з новими подорожними і з долини почула розговір.

— Для мойого пана тут замовлено телеґрафічнє кімнати! — дались чути слова, сказані якимсь мущиною.

— Для кого саме?

— Для князя Нелїдова!

— Іване, скажи занести мої куфри до моєї кімнати! — поніс ся зараз повний мужеський голос.

Аста крикнула стиха та зірвала ся з місця, тремтячи цїлим тїлом. Сей голос — ох, Боже! Блїда мов мертвець перехилила ся через поруче і глянула в долину, щоб побачити прибувших. Але тимчасом той, що говорив по-

слідні слова, зник вже, а коло повозки побачила лиш кілька пань.

— Боже великий — чи добре чула — сей голос — Олесь! — Імя се кликнула в голос і затремтіла зі страху; адже-ж міг ґраф почути її виклик — а він був так дуже заздрісний! Тяжко дихаючи оперла ся об поруче; перед її очима заграли вогники, здавалось, що впаде; голос сей розбудив у ньої пристрасть, якою так горіла до її Олеся.

— Мій Боже — шепотіла примкнувши очи — колиб се він був, колиб так вона була із ним під одним дахом — але ні, ні — се неможливе, видно, я помилилась!

Обома руками стиснула високо филюючі груди і так стояла непорушно на бальконі.

— Ні, ні — шепотіла — се мене обманив звук голосу! Назвиско — князь Нелідов — се-ж не він! Тому, що я думала про нього, то так видало ся мені — се тільки випадок, що голоси їх подібні — а однак, як серце сильно стукоче! — Не видержу тут довше, мушу перекснати ся, мушу його побачити — один погляд чейже вистане мені!

Заволодів ньою сильний несупокій. Звернула ся до дверий з лискучим поглядом та запалілим лицем. На порозі спинила ся. А колиб так ґраф прийшов і шукав її? Але сейчас з упором закинула голову взад; що її те все обходить, коли се Олесь приїхав, коли може втечи в обнятя любого.

Нараз прийшла до голови думка, що її в мить з'електризувала. А може то Олесь приїхав за ньою, може шукав її? Чи хиба се неможливе? Чи не говорив її про се, що здобуде богацтво — чи не міг його вже здобути і тепер прибув, щоб злучитись із ньою? На саму ту думку дрощ роскоші пройшов тілом.

Хвилю ще постояла на порозі, потім вийшла на коритар.

Серце її товкло ся сильно. Всякі сумніви уступили — се він певно мусів бути, сей голос, що все ще звенів в її ухах — се був його голос. Звільна йшла коритарем і розглядалась на боки. Яким би то способом могла побачити князя? Ні, ні — сего вона не може зробити, се зараз

би хтось підглянув. Несупокій знова змагав ся. Ґраф міг кождої хвилї вийти й забрати її зі собою, а тодї не побачить князя. Нараз здрігнулась і відвернула ся, в ту-ж бо хвилину отворились двері і на порозї станув високий мущина.

Аста відступилась взад. Хотїла крикнути голосно, та щось наче здавило за горло.

За хвилю однак підбігла з криком до нього. Він аж тепер її на добре пізнав і побілїв. Подав ся з перестраху взад.

— Аста! — кликнув.

Вона припала вже до нього, затрутила його до кімнати, потім сама увійшла туди і замкнула двері. Обоє не добачили того, як один з обслуги приглядав ся з боку, а тепер з глумом дивив ся на двері, немов хотїв сказати: Ага, видно добрі, старі знакомі.

В кімнатї тимчасом розіграла ся пристрасна сцена. Поки ще Олекса міг отямити ся з першого вражіня, Аста, не звертаючи уваги на його помішанє, напрасно кинулась йому на шию.

— Остаточно, остаточно, Олесю, маю тебе знова! — говорила з захватом. — Ах, колиб ти знав, що я витерпіла... туга за тобою мене пожирала... зневірилась я вже навіть у житє! Але тепер то все минуло ся.

Я знала, що мене не оставиш, я все вірила в тебе і потїшала ся надією. А тепер ти приїхав по мене, відшукав свою Асту — ах, Лесю, Лесю, як щасливою чую ся тим новим доказом твоєї любови!

В пристрасному унесеню не запримітила того, як він нерадо дивив ся на те все, що стало ся, і дотепер не знайшов нї одного словечка на її повитанє.

Її вид поразив його немов грім. Йому се не було на руку, що вона увійшла тепер в дорогу і то якраз тодї ще коли його голова була зовсїм другими справами занята.

А однак мусїв показувати вдоволенє, а її слова піддали йому добру думку. Вона представляла собі, що він шукав її та тільки задля ньої сюди прибув.

Думка та видала ся йому майже смішною. Мимо сього однак умів закрити своє невдоволенє. Обняв її крепко рукою і став шепотїти солодкими словами:

— Так, моя найдорозша, аж тепер вдало ся мені тебе відшукати, коли вже діпняв я своєї цїли! Ах, тяжко приходило ся бороти, але не хотїв я скорше до тебе вертати, доки не осягнув того, що бажав. Остаточно дійшов я до своєї мети і можу тепер додержати даного тобі слова!

Поцїлував її кілька разів, а вона повна роскоші спочала на його грудях.

Нараз розсміяла ся весело.

— Скажи менї, Олесю — звідки ти приходиш до того аристократичного назвиска — князь Нелїдов?... Ха, ха, ха, як же се стало ся?

Олекса поблїд і пригриз уста. І се знала також! Який же се прикрий випадок — але тепер мусить бути дуже осторожним.

— На разї те все є ще моєю тайною — не налягай на мене, найдорозша, вскорі дізнаєш ся про все. Тепер я дуже щасливий, що маю тебе назад і що незадовго вже получимо ся — на завсїгди.

Ти тут прибула з ґрафом Солмсберґом — чи не так?

Хмарка нараз покрила щастем палаюче лице Асти.

— Так, із ним! — відповіла тихо і нараз, трівожно вхопившись його, додала:

— Якраз саме в час ти прибув, Олесю, тепер бо скінчила ся комедія — тепер ґраф нехай думає, як би йому потїшити ся по моїй страті — з вінчаня, уложеного на час сьої подорожі — нїщо вже не буде.

Не маєш понятя який страх мене обняв на саму думку, що маю стати його жінкою! Я-б була вже давно втїкла від нього, колиб не Волдінґ, котрий мене змушував стати жінкою Солмсберґа!

З початку Олекса слухав її з глумливою насмішкою, але тепер переполох відбив ся на його лици.

— Що є з Волдінґом? — спитав.

Аста оповіла йому, як то його стрітила і як він погрозою, що відкриє її минувшість, примусив її представити його ґрафови, як свойого батька і стати жінкою ґрафа. Олекса слухав її з запертим віддихом та грізним вогнем в очах.

— То драб — то злодій — але заплачу йому за се! — буркнув.

Аста повисла йому на шиї.

— Остав його, Олесю — що він нас тепер обходить, коли ми знова разом! Нехай робить, що хоче — ми втїчемо в світ далекий, тепер я знова твоя, тепер знова пічне ся для нас веселе та щасливе житє, не правда ж дорогенький?

Він з усмішкою притакнув головою, роздумуючи при тім, яким би то чином міг звідси непостережено втечи, щоб вона не змогла за ним поспішити.

Аста знова притулила ся до нього.

— Лесику — шепотїла — мушу відійти тепер, мушу оставити тебе. Може ґраф мене вже шукає, він так дуже підозріває, такий заздрісний, а не хочу йому дати ще до того нїякої причини, не хочу зразу попсувати всього. Найлїпше булоб, колиб так потайки вийшла я з готелю та ми зійшлиб ся десь в умовленому місци. Сього вечера буде неможливо, але завтра певно найде ся нагода до того!

Олекса немов в задумі підкручував вусики. Колиб вона була в силї відгадати його думку, то в мить зникла би була певність а з нею й щастє з її личка.

Підняв голову.

— Так, так — моя дорога — твоя правда — сказав — не булоб добре, колиб ми сьогодня вже намагали ся втїкати, мусимо заждати до завтра. Але години до того часу будуть для мене вічністю, не буду в силї дочекати ся хвилї, коли зможу притиснути тебе до свойого серця!

І притягнув її до себе й сильно притиснув до грудий.

Радість обняла Асту. Відразу пропала зневіра що до його любови, що від кількох тижнїв мучила її — почутє незмірного щастя наповнило її грудь, коли пізнала як він її кохає.

Закинула йому руки на шию і з пристрасною любовю дивила ся йому в очи...

Тимчасом ґраф скінчив гру і перейшов до своєї кімнати.

Але нї тут, нї в сусїднїй кімнатї не знайшов Асти. Несупокійний вийшов на коритар, може знайде її в читальнї, або на бальконї!

Ненарочно стрінув слугу, що бачив Асту коли вхо-

дила в кімнату князя. Коли спитав його, чи не бачив ґрафині, слуга підсміхаючись вказав на двері до кімнати князя.

— Я бачив паню ґрафиню коли входили до кімнати князя, що сього вечера тут заїхав!

Ґраф станув немов громом поражений. Чи добре чув? Пощо ж вона пішла до нього? І нараз скажена лють його обняла, зітхнувши кинув ся наперед, хотів самий переконати ся власними очима, чи слуга правду говорив.

Втворивши двері, побачив посеред кімнати Асту в обнятях незнакомого мущини.

РОЗДІЛ XL.

В ЦАРГОРОДІ.

Корабель, мов лебідь, з думно розпущеними вітрилами плив морем.

Золоте проміне сонця освічувало широку просторонь води.

На покладі корабля заграли музики...

На долині, в одній з кают, лежала непорушно блїда, прекрасна дївчина — білявий її волос спливав на рамена і тулив ся до її ніжного личка.

Нараз заскрипіли двері каюти. Увійшов той незнакомий, що укладав ся зі старою циганкою про пірване Ільони. Задержав ся перед непорушно лежачою дївчиною з видним несупокоєм.

— Мала б вже пробудити ся — щось за довго тримає її — буркнув, потому виймив з кишені малу фляшочку і потер чоло Ільони якимсь плином, що був у фляшочці.

За хвилю Ільона порушила ся, легкий дрощ стряснув її тілом і вона втворила уста.

Незнакомий подав її троха вина, яке привернуло бідну дївчину до житя. Втворила очи — погляд її був ще

мглистий, думка ще приспана, не розуміла що з ньою робить ся.

Глянула без виразу на незнакомого, що підняв її троха в гору і знова притнув до її уст шклянку з вином.

Ільона потрясла головою, а опісля знова положила її на подушку.

— Почуваєте вже себе ліпше? — спитав незнакомий з нетаєним подивом дивлячись на красне личко дівчини.

Чужий голос пробудив її з отупіня. Не відповіла нїщо а тільки звернула свій трівожний погляд на чужого чоловіка, стараючись зібрати свої думки.

Опісля підняла ся здивована.

— Боже мій — де се я...

— Тихо, тихо, заспокійте ся, ви тут в безпечному місці, під доброю опікою — відповів незнакомий, перехиливши тремтячу дівчину на подушку.

Але вона все ще дивила ся на нього неясним поглядом, стараючись пригадати собі все, що зайшло і де вона находить ся.

Дрощ стряснув її тілом. Примкнула очи, а стискаючи руками виски прошепотіла болїсним голосом:

— О, Боже, колиб я бодай могла думати ясно — думки мої помішались. Якже се було? Ось, згадала — була я в руках князя. Він старав ся, щоб я стала його жінкою — а опісля — тут радісна усмішка появилась на її личку — опісля прийшов він, прийшов Роберт і звільнив мене з рук ненависного.

Остаточно — зітхнула глубоко і знова радісно всміхнула ся — була я при ньому, він цілував мене — ах, я була так щасливою...

Урвала нагло, а лице її поблїдло. Підняла ся в гору і глянула кругом себе.

— Але звідки я тут взяла ся? — спитала ся скоро. — Де Роберт? Чи-ж би то все було тільки сном? О, Боже — чи може князь знова розділив мене з Робертом і дістав в свої руки? Або може Роберт зовсім не був коло мене — може не увільнив мене? Чи дійсно все те було сном тільки?

Заломила руки з трівоги. Підчас сього незнакомий стояв на боці та хитрим поглядом приглядав ся своїй

жертві, а коли Ільона хотіла вибічи з каюти, скоро заступив її дорогу.

— Прошу, послухайте мене — сказав супокійним голосом — скажу вам все.

Ільона глянула боязливо на нього і знова сіла на ліжко. Незнакомий приступив до ньої.

Підчас її голосних роздумувань прийшла йому нова думка до голови. Хотів її обманити, хотів підступом з'єднати собі її прихильність.

— Нехай пані будуть супокійні — просив лагідним голосом.

Тремтите, але не маєте причини до сього, бо находите ся під опікою приятеля.

Се, про що ви перше згадували, не було сном. Блюм дійсно увільнив вас з рук ненависного князя і забрав вас з собою у циганський обоз.

Але ще тої самої ночі напав князь зі своїми людьми на обоз, щоб вас знова забрати. Прийшло до бійки, цигани почали уступати перед силою ворогів аж остаточно вже ясним стало, що князь побідить.

В часї боротьби кликнув мене Блюм до себе, бо був я тоді в обозї і упросив мене, щоб я забрав вас зі собою з обозу і сховав де у безпечному місцї.

Просив мене, щоб я з вами вибрав ся до найблизшої пристанї і сїв на перший корабель, що від'їздитиме, щоб князь не міг дальше за вами гнати ся. Робертови мав я подати вістку куди ми поїхали, щоб зараз другим кораблем міг за нами приїхати. Радо був би втік разом з вами, але вважав за конечне не опускати циганів в небезпецї, котрі станули були в обороні його справи. Зробив я після його приказу — знайшов вас майже без памяти в шатрі, так, що ви й не були в силї зрозуміти мене, коли я до вас говорив; не було зрештою часу на балачку, треба було робити як можливо найскорше. Взяв я вас на руки та виніс з шатра — тоді ви зовсім стратили память. Менї вдало ся щасливо втечи і прибути до пристанї.

Як раз мав відплисти корабель до Царгороду. Я закупив два місця, але ви все ще були без памяти, і доперва тепер з великими трудами вдало ся менї привести вас до свідомости.

Чи тепер пригадуєте собі дещо з того?

Ільона слухала його, широко втворивши очи, й відчасу до часу лице її страшно блїдло.

— Нї, нї — шепотїла неспокійна, не можу собі нагадати нї бійки, нї того, щоб я мала вас бачити коли не будь в обозї циганів. Чи ви також належите до них?

Незнакомий відвернув свій погляд в бік.

— Нї, не маю нїщо спільного із ними, тільки ненарочно попередньої днини перед нападом, в своїй вандрівцї наткнув ся я на обоз і просив циганів, щоб менї позволили намалювати кілька образів з їх романтичного обозного житя — як бачите з того, я маляр. В обозї хотїв я переночувати і другої днини доперва вибрати ся дальше в дорогу.

Чи тепер вже переконав я вас, панї, що ви під доброю опікою находите ся? Тепер, сподїю ся, ви заспокоїте ся і без журби піддасьте ся під мою опіку. Відвезу вас до Царгороду, там заждемо аж прибуде Блюм, котрого я вже повідомив, де має нас шукати.

— Ільона відітхнула глубоко. Зі сумною усмішкою простягнула руку до драба.

— Нехай вам Бог винагородить за вашу шляхотність та за поміч, яку дали зовсїм незнакомій вам людинї! Так, тепер я зовсїм вже супокійна, знаю бо, що незадовго вже получу ся зі своїм судженим!

Серце її наповнило ся вдячністю. Обезсилена зворушенем, вона впала на подушку і примкнула очи, а брехун з усмішкою вдоволеня вийшов з каюти, радїючи, що таким легким підступом вдало ся йому дївчину заспокоїти.

Подорож перебули супокійно. Ільона, прийшовши до сил, часто годинами цїлими сидїла на покладї і вдивлялась у безкраю віддаль, де її милий перебував.

Незадовго наспіє за ньою — тодї вже не розлучать ся нїколи.

Остаточно: „Видно землю" поніс ся виклик на корабли і всїх очи звернули ся у напрямі, де виднїв вузкий поясок землї. Корабель наближав ся до нього щораз близше, а після якогось часу доглянути вже було можна банї високих веж великого міста, що немов то виростали все висше та висше — аж і мета подорожі стала вже зовсїм близькою.

Ільона також гляділа на те зі зворушенєм серця. Але дивна річ, чим близше наближали ся до пристані тим більша трівога опановувала її серце, а вона, хоч старалась, не могла знайти причини того почуваня. Незнакомий все вважав і піклував ся ньою — а однак — неспокоїло її те, що він ніколи не міг глядіти прямо в її очи. Було у нього щось боязливого, що її не подобало ся. Нераз дорікала собі за се, що в його товаристві бувала пригнобленою, але помимо сього коли знова зійшла ся із ним, не могла оборонити ся перед якимсь немилим почуванєм.

Корабель прибив до пристані. Подорожні з поспіхом висідали на сушу. Товариш Ільони, як се раз її оповідав, був вже давнійше в Царгороді, тож знав потроха місто і знав де мають шукати помешканя. Коли висіли на беріг зараз прикликав повозку, що мала їх завезти на місце. Ільона зі страхом приглядала ся житю, а ще більше прислухувала ся крикам мешканців міста; все те було для ньої новим, застрашаючим.

Переїхали більшу скількість вулиць і задержали ся перед високим, немиле вражінє викликуючим будинком. Звідтам вийшов проти них якийсь чоловік, що здавав ся бути добрим знакомим товариша Ільони, і привитав його з видимою радістю.

Товариш Ільони розмавляв із ним чужою мовою. якої вона не розуміла, після чого той чоловік впровадив їх до середини.

Оглянули кілька кімнат і вибрали для Ільони один, що аж дивував своїм прекрасним урядженєм. Коли боязливим голосом просила о якусь простійше уладжену кімнату, її товариш якось дивно усміхнув ся і заперечив рішучо головою.

Тільки що остала сама, коли се явило ся двоє дівчат, що приготовили для ньої купіль. Наглий несупокій обняв Ільону, все те видало ся їй дуже дивним, а головно ніяк не могла забути дивної усмішки приятеля подорожі.

Звернула ся з запитом до дівчат ,але вони її не розуміли й тільки раменами здвигали.

Коли викупала ся й убрала одіж, увійшли знова дівчата і рухами дали зрозуміти, щоб не заплітала волося,

а розпустила свобідно на рамена.

Ільона не могла зрозуміти того вього. Що-ж се мало їх обходити, як вона носить волосє?

Принесли її їсти й доброго вина, що розігріло її кров. Бліді личка запалілись, очи блиснули чудовими вогнями. Тепер дівчата дали її знак, щоби пішла за ними. Ільона зразу не могла рішитись — що за дивне поведенє людий в сьому краю — аж коли вдруге її о се попросили, пішла за ними.

Перейшли сіньми а тоді втворили їм двері до півокруглої кімнати. Коли Ільона заглянула до середини то побачила скрізь по стінах порозвішувані і постелені на землї пушисті килими та низькі отомани попід стінами.

Застала там кільканайцять молодих та дуже гарних дівчат, що або в полуснї дрімали на отаманах, або живо руками розправляючи забавляли ся межи собою.

Почула тут найріжнороднїйші чужі мови. Счудована спинила ся на порозї — що ж вона має тут робити межи сими чужими дівчатами?

Очи всїх з зацікавленєм звернули ся на новоприбувшу, якої незвичайна краса зараз кождому мусїла бути замітною.

Коли Ільона все ще не мала відваги поступити вперед, дівчата, що її сюди привели, майже втрутили її до середини, а вона, наполохана тим, аж присїла на отоманї, близько коло дверий. Розглянула ся кругом. Якіж то ріжні лиця дївочі побачила! Декотрі дівчата розмавляли й сміяли ся весело, другі сидїли мовчки, сумно перед себе впяливши очи, а в самому кутї побачила дві молоді в жалібні строї прибрані дївчинї, що гірко плакали. Було в них щось гідного пожалуваня й Ільона підійшла до них й спитала яка причина їхнього смутку. Але вони не розуміли її слів. З жалем потрясли головами й знаками дали до розуміня, що грозить їм велика небезпека.

Тоді втворили ся бічні двері, звідки увійшов до середини Ільонин товариш подорожі враз з якимсь богатим Турком. Деякі дівчата, видно, знали його, бо зложили руки на грудях і похилили перед ним голови.

Ільона хотїла підійти до маляра, коли одна з тих дівчат, що були в жалобі, вхопила її трівожно за руку і

силою здержала. Незнакомий глянув строго на Ільону, потім знова звернув ся до Турка і довго говорив з ним по турецьки. Турок слухав його байдужно, а з під косматих брів визирали хитрі оченята, котрі жадібно споглядали на дівчата.

Серед розмови товариш Ільони вказував то на одну то на другу дівчину, а Турок приступав близше, міряв їх оком знатока, а тоді з невдоволенєм кивав головою. Так ішло дальше. Оба йшли звільна від одної дівчини до другої, а Турок виказував щораз то більше невдоволенє і нетерпеливо здвигав раменами.

Незнакомий всміхав ся потайки; знав що музулманин зараз же добере охоти. Так щораз то наближали ся до Ільони. Одна з чорно прибраних дівчат, здаєть ся, були то дві сестри, все відтягала Ільону в куток, а на її личку слідна була сильна трівога. Ільона дивилась немов в півсні довкола себе. Чим близше підходили оба мущини, тим більший страх її збирав. Обняло її прочутє наближаючого ся нещастя. Кілька разів, коли облудний маляр споглянув на її лице, вона питала його пощо її сюди привів — але він вдавав немов того не дочуває. Споглянула на обі сестри в жалобі й розпука, що відбилась на їх лицях, ще більше причинила ся до її несупокою.

Тепер станули коло ньої. Погляд Турка впав на Ільону і оклик подиву вихопив ся з його уст. Промовив кілька слів до тамтого, а він поклонив ся йому низенько.

Ільона почула, що сили її опускають і вона обома руками вхопила ся отомани. Турок майже пожирав її своїми очима.

Тепер почали живо між собою розмавляти. Лиця їх налялись кровю, музулманин кілька разів потряс гнівно головою, підчас коли тамтой холоднокровно здвигав раменами. Тревало се досить довго, аж остаточно Турок по довгих змаганях кивнув головою, витягнув мошонку і все, що в ній було, висипав тамтому в жменю — а він звільна перечислив гроші і спокійно сховав в кишеню.

Турок ще щось живо говорив до нього, при чому вказував на Ільону, а тамтой притакував головою. Промовивши ще кілька слів до Ільони, котра їх не розуміла, музулманин поспішно вийшов з кімнати.